

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izvenredno ponedeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.

Upravništvo: Marijin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglaš po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem čak. uradu št. 13.236.

Inž. R. Šepia:

Škodljivci države in naroda.

V povojni dobi je bila kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev podobna podjetniku, ki, namesto da bi z intenzivnim delom množil svoje dohodke, poleg tega pa izpolnjeval s prebitki notranji ustroj podjetja, dela samo dolgo in v zanemarljivo organizirano dela.

Tako gospodarstvo je naša homogena vlada, ko je prevzela oblast. Danes vsakdo, da se izposojeni denar prav hitro zapravi, a težje vrača in da je zelo težko naučiti takega zapravljivca živeti od svojega lastnega dela. Spreobrniti zapravljivca v dobrega in solidnega plačnika, dvigniti našo državo na ono višino, na kateri se po krivici prejšnjih narodnih zastopnikov danes žal ne nahaja, delati z jasnim pogledom v preteklost in bodočnost za procvit v vseh ozirih, to težko in za enkrat vsled zaslepljenosti zapeljane naroda nepopularno breme si je naložila Narodna radikalna stranka. Homogena vlada bi tudi danes lahko životala, kakor vse poprejšnje. Mogla bi se nadalje umeščati srednje in delavske sloje s pomnoževanjem indirektnih davščin in tiskom novih bankovcev. Lahko bi vladala na podoben način kakor Francija pred veliko revolucijo 1. 1789 z geslom: »Ko nas ne bo več, naj pride karkoli, četudi vesoljni potop.« Vesoljni potop ne bi prišel, prišel pa bi potop naše države. To je vedela homogena vlada in vsled tega je krenila s te tradicionalne poti povojnih vlad v naši državi. Nastopila je trnjevo pot resnega dela, da bi omogočila razvoj in obstoj države. V to svrhu je predložila narodni skupščini nekaj predlogov, katerih izvedba bi pomenila velik napredek v državni konsolidaciji.

Tak predlog je bil tudi uradniški zakon. Zanimivo je, da je cela opozicijska glasovala za uradniški zakon, za povečanje uradniških prejemkov. Da uradniški zakon ne bi ostal samo na papirju ali pa da se povišanje plač ne bi izredlo s pomočjo tiskanja novih bankovcev, kar bi povečalo draginjo, je predložila vlada tudi predlog za zvišanje davkov. Predloženi davki niso takega značaja, da bi v večji meri tlačili množico Slovence. Obremenjujejo predvsem finančno močnejšega in se v tem oziru razlikujejo od davkov, ki so jih v povojni dobi predpisovale takratne vlade. Omiliti bi se mogel le hišni najemni davek. Kdor ima 10 krat večje posestvo kot mali kmet, bo plačal temu primerno tudi 10 krat večji davek. Malo kmetijo pa varuje itak \$ 471 srb. civ. zak., ki odreja, da se posestvo izpod 5 orlov zemlje ne more eksekutivnim putem razlastiti v slučaju, ako je posestnik zaostal s plačevanjem davščin. Ravno tako je z industrijskimi podjetji, trgovstvom in denarnimi zavodi. Kdor plačuje sedaj 100 D, bo plačeval 100 D, in kdor plačuje 100.000 D, bo plačeval 130.000 D. Na ta način zvišani zemljiški davek bo prinesel državi okoli 700 milijonov, kar je približno 12 del potrebnih državnih dohodkov. 11 krat toliko, kakor se bo plačevalo v obliki zemljiškega davka, bo država morala dobiti od drugih, že obstoječih in močnejših novih davčnih virov, da se izognejo onemu zlu, ki je uničilo srednji sloje malodane po vsej srednji in vzhodni Evropi. To zlo je tiskanje novih bankovcev ali inflacija. Vsa opozicija je glasovala za izboljšanje uradniškega položaja. Zanimivo pa je dejstvo, da je vsa opozicija glasovala proti zvišanju davkov, čeravno se omogoča samo s pomočjo davkov trajno zboljšanje uradniškega položaja. Tako so opozicionalni klubi jasno precizirali stališče opozicije do države, uradništva, malega kmeta in delavca. Dve tako diametralno si nasprotujoči činjenici morata imeti svojo utemeljitev, sicer bi se moralo smatrati, da so glasovanja izvršili norci ali pa defetisti. Zakaj so opozicijske stranke glasovale za uradniški zakon in proti zvišanju davkov?

Za uradniški zakon so glasovale opozicijske stranke zato, ker so se bile uradništva, istočasno pa so bile uverjene, da bo uradništvo mislilo, da mu je bilo z golim izglasovanjem zakona o povišanju uradniških plač brez istočasnega davčnega zakona njegov položaj že trajno izboljšan. Uradništvo naj bi kratkoročno verjelo, da so opozicijske stranke upoštevale njegovo

Narodna skupščina.

Invalidski zakon. — Dobra lekcija klerikalcem. Sprejetje nadaljnjih kreditov.

Beograd, 25. junija. (Z) Današnje narodne skupščine je otvoril predsednik Jovanović ob 9. uri. Po prečitani in sprejetju zapisnika zadnje seje in po opravljenih formalnostih je pred odhodom na dnevni red odgovoril minister za socialno politiko dr. Perić na vprašanje poslanca Stanojevića (srbska stranka) o sestavi komisije za izdelavo invalidskega zakona. Rekel je, da je pri izdelovanju tega zakonskega načrta sodeloval tudi delegat Invalidskega združenja. Minister je potem vzel zakon sam v roke in zahteval od združenja, naj mu stavi svoje predloge. Dobil je pripombe invalidov in jih bo upošteval. Poslanec Stanojević je izjavil, da se zadovoljuje z odgovorom ministrov. — Minister pravde dr. Marković je odgovoril na vprašanje poslanca dr. Kojića (radikala) o lobar-diranju obveznic vojne odškodnine pri Narodni banki. Dejal je, da so sedaj vse obveznice izgotovljene in da bodo v najkrajšem času razdeljene. Po zakonu o izplačilu vojne odškodnine uživajo te obveznice iste privilegije kakor ostale državne obveznice in bodo kotirane na domačih borzah. Ker pa ni Narodna banka popolnoma državna institucija, ne more minister sedaj odgovoriti na stavljeno vprašanje, ali se bodo te obveznice lobardirale, ker je treba poprejšnji počakati na vrednost kotacije in bo šele potem Narodna banka presodila možnost bombardiranja. Vsaka vlada bo preprčana o potrebi zaščite prave vrednosti obveznic. Poslanec dr. Kojić se je zadovoljil z odgovorom.

Zbornica je prešla nato na dnevni red: razpravo o zakonskem predlogu o naknadnih in izrednih kreditih, in sicer o poglavju, ki se nanaša na ministrstvo za poljedelstvo in vode. Minister Trifković je povzel besedo in dejal, da so po njegovem mnenju opazke opozicije preostre in neupravičene in da mora odkloniti očitke, da je ministr-

stvo za poljedelstvo birokratična ustava, od katere nimajo nihče dobička. Dejal je, da ni mogel sprejeti predloga Gospodarskega društva o izplačilu škode, nastale po toči. Izdelal je načrt, ki se nanaša na fakultativno osnovo. Potem je govornik reflektiral na opazke klerikalcev in rekel, da jim hoče navesti en slučaj, ako se tako ogrevajo za avtonomijo. Slovenija ima univerzo s petimi profesorji za književnost, na beograski pa le en sam. (Posl. dr. Korošec: »Mi znamo organizirati!«) (Z državnim denarjem. Uredn.) — Nato se je odredilo glasovanje o tem poglavju z vstajanjem. Pri glasovanju je ostalo nekaj radikalov na svojih sedežih, vsled česar je nastalo v dvorani veliko razburjenje. Predsednik Jovanović je potem odredil glasovanje s pozivnicami. Po izvršenem glasovanju je ugotovil, da je glasovalo 90 poslancev za predlog, 61 proti. S tem je sprejel kredit ministrstva za poljedelstvo in vode v znesku 15.407.931.01 D.

Na vrsto je prišlo poglavje ministrstva za šume in rude. Govorila sta klerikalec Kugovnik in demokrat Miloš Radoslavljević, potem pa minister dr. Sršić, kakor je bilo odredeno glasovanje in je bil kredit tega ministrstva spejet v večino v znesku 14.637.708 D.

Pri razpravi o ministrstvu za trgovino in industrijo je ponovno naglašal klerikalec Žebot, da zahteva njegova stranka avtonomijo. Povodom predložitve sklenitve nove trgovinske pogodbe z Avstrijo zahteva govornik od vlade, naj se ozira na posebne razmere, v katerih žive vinogradniki, posebno na Štajerskem. Zato naj vlada izposluje od Avstrije pri novi trgovinski pogodbi, da zniža uvoz na naše vino za 50 odstotkov.

Seja se je zaključila ob 13.15. Prihodnja seja jutri z dnevnim redom: nadaljevanje današnjega.

vsj aretirani zemljoradniški poslanci, ki so po narodnosti Turki. To se utemeljuje s prejšnjimi zvezami bloka s Kemal pašo. Minister Volkov je zahteval v svojem pozivu na člane vojaške lige, naj bodo pripravljeni, da dovedejo domovino na ono pot, po kateri je tudi Kemal paša dovedel svojo do zmage.

KOMUNISTIČNA DEMONSTRACIJA V PARIZU.

Pariz, 25. junija. (K) Komunisti so priredili predvčerajšnjim zvečer demonstracijo za amnestijo in proti rojalizmu. Policija je množico razpršila in več oseb zaprla. Nekaj oseb je bilo ranjenih.

uradništva brez novih davkov in brez inflacije, samo z izvedbo ogromne redukcije uradništva (nekateri sanjajo celo o 50 odstotni redukciji) so nedosledni v svojem zaključku. Nikakor ni logično, zahtevati srednje in visoke šole, poleg tega pa 50 odstotno redukcijo uradništva. Zahtevati bi morali 50 odstotno redukcijo vsega srednjega in visokošolstva. Opozicionalci bi hoteli spraviti inteligenco s svojo zahtevo po hiperprodukciji tega staleža na eni strani, s zahtevo po zmanjšanju povpraševanja inteligence na drugi strani v še brezupnejši in od delodajalci še odvisnejši položaj, kakor ga inteligenca danes žal itak že zavzema.

Danes grozita SLS in Spahova skupina, da boste zapustili parlament, ako se sprejme zakon, ki omogočajo državno konsolidacijo. Grožnja nas ne plaši. Naše kraljevine niso izvajali ne pristaši SLS in ne pristaši Spahove muslimanske stranke v boju proti antanti, niti Spaho ali Korošec kot diplomata. Našo kraljevino sta izvajala srbski vojak in Narodna radikalna stranka s Pašićem na čelu. Ako obe stranki uresničijo svoj namen, ne bo država s tem nič trpela. V kolikor so opozicijski poslanci vedoma škodljivci države ali nesposobni predstavniki naroda, ne vem. Klub pa, ki ne zna ali noče znati gospodarsko logično misliti, ne koristi niti volilec, še manj pa državi. Če hoče taka opozicija Beograd zapustiti, svobodno ji!

Nova faza politične situacije. Radićevska megalomanija.

Prepoved Radićeve skupščine. — Radić napoveduje prelom z Beogradom.

Zagreb, 25. junija. (Z) Kakor znano, je vlada prepovedala veliko skupščino hrvatske republikanske seljačke stranke, ki jo je sklical Stjepan Radić za večer. Zaradi tega je bil določen sestanek volilcev njegove stranke v dvorani Hrvatskega Sokola po § 4. Nekaj minut pred 10. uro je prišel v dvorano policijski uradnik, ki je naznanil, da tudi ta sestanek ni dovoljen, ker so v dvorani navzoče tudi ženske in drugi nevolilci. Dr. Pernar se je skliceval na zakon, toda policijski funkcionar se je odstranil z izjavo, da mora le izvršiti dani mu nalog. Takoj potem so prišli v dvorano stražniki pod vodstvom nadzornika, ki so začeli izpraznjevati dvorano. Nastal je silen hrup, ker so zborovalci protestirali proti postopanju policije. Končno pa je redarjem uspelo, da so razgnali razjarjene zborovalce. Policija je naredila s pomočjo vojaštva kordon in razpršila množico, ki je vzklikala vedno ostreje, tako da se je razburjenje končno prelevilo v demonstracijo. Demonstrantje so se strnili v sprevod, ki je krenil po Frankopanski ulici in ilici, na Jelčićevem trgu pa ga je policija razpršila. Okrog poldneva je bil red popolnoma vzpostavljen. Pred Radićevo knjižarno je redarstvo zaprlo ulico.

Opoldne so se poslanci hrvatske republikanske seljačke stranke zbrali v stanovanju Stjepana Radića, od koder so šli skupaj v restavracijo na banket, katerega so se udeležili tudi predsedniki stranknih organizacij, razni zastopniki, nadalje prejšnji zagrebški župan dr. Srkulj, dr. Košutić, dr. Popratović, ter muslimanski poslanec Hamzalija Ajanović in Miljković. Vrsto govorov je otvoril Stjepan Radić.

Radić je uvodoma naglašal: Danes smo videli, kaj pomenja narodno edinstvo: puške in kopita. Potem je nadaljeval: Beograd se boji avtonomije, ki pomenja zanj revolucijo, federacija pa še več: razsulo. Današnji dan pomenja popoln prelom z Beogradom. (Ploskanje.) Nam je sporazumevanje v Beogradu le škodilo. Svet je dobil utis, da pride polagoma Beograd k pameti in da bodo Hrvati popustili. Ampak danes nečemo imeti nič skupnega z Beogradom. Beograd hoče imeti vojno, imel pa jo bo z onimi, ki se vojujejo z mirom. Evropa ne bo dovolila vojne proti nam. Govorimo hrvatskemu narodu in preko njega Evropi. Nečemo več razgovorov z beograjskimi gosposkimi politiki. Z današnjim dnem je pokopano vsako sporazumevanje. Nadalje je dejal Radić, da se Evropa ni mogla nikdar izmiriti z Azijo. Potem je navajal nekaj primerov, da je večina držav nastala s svobodnim izbiranjem, nikjer pa ne z nasilnim postopanjem. Beograjska vlada ni bila nikoli tako osamljena kakor danes. Ves svet si želi miru, v Beogradu pa rožljajo s sabljo. Nam se očita, da smo Avstriji. Avstrija je ustvarila kulturo, vodila pa je slabo politiko, in o politiko smo morali mučiti, ne pa njene kulture. V Beogradu dela vse Pribežević, ki je 1. 1919 dokazoval, da ne bo več v desetih letih Hrvatov, ako se uvede centralizem. Beograd misli, da se mora zgoditi v Zagrebu to, kar

se je dogodilo v Sofiji. Eni mislijo, da bodo mogli ubiti Radića, ne samo to, celo ves hrvatski seljaški pokret mislijo uničiti. Toda hrvatski narod živi tisoč let, in sedaj ni le en Radić, katerega hočejo ubiti, ampak jih je štiri milijone Radićev. Švehla nam je svetloval, naj gremo v Beograd. Ako bi to storili, bi to pomenilo dvigniti obresti, a zgubiti glavnic. Ibi v Beograd pomenja priznati, da ni hrvatske suverenosti.

Potem je govoril Karlo Kovačević v imenu svobodno organiziranega hrvatskega seljaštva in pozdravil hrvatsko inteligenco. Besedo so povzeli nato bližji zagrebški župan dr. Srkulj, dr. Košutić in Predavec, potem pa zopet Radić, ki se je v svojih izjavah obrnil do klerikalcev. Naglašal je važnost matere in ženske sploh. Porabil je anekdoto o Lacku, ki je šel v milin in vedno pozabil, kaj naj pove mlinarju. Lacko je Pašić. Nato je prešel Radić na dogodke v Sofiji in rekel: Po prevratu v bolgarski prestolici smo poslali v Beograd dva naša človeka, da povesta Radiću, naj pozoveta Todorova Aleksandrova v Skopje. Dajte Hrvatom, kar je njihovo. Napravimo federacijo, potem pa bomo vsi skupaj nagnali Koburga. Toda Beogradu ne koristi govoriti, ker hočejo imeti Veliko Srbijo. Hrvatje so kulturni narod in so asimilirali sosednjo dečo, a z Beogradom ne more biti govora o kaki asimilaciji.

Nastopilo je še nekaj govornikov, nakar je povzel Radić tretjo besedo in rekel, da hrvatska republikanska seljačka stranka ne zasleduje svoje stvar v temi. Ako bomo stalni in potrpežljivi, nas bodo vsi podpirali.

Med banketom se je tudi prepevalo.

Beograd, 25. junija. (Z) Včerajšnji dogodki v Zagrebu se tiskajo živahno komentirajo. »Politika« prinaša danes uvodnik s poročilom o nadomestilu za prepovedano Radićevo skupščino, ki se pa tudi ni moglo vršiti. List pravi, da se je vojna z Zagrebom že začela. Baš v trenutku, ko je Radić pripravil svojo ofenzivo proti radikalom, so radikali začeli s svojo ofenzivo proti njemu. Ta boj bo slab za radikale i za državo, pa tudi za Radića samega, ker pomenja njegov osebni ali vsaj idejni poraz, ali pa oboje. Radića je rešilo doslej le ponovno izpreminjanje politike proti njemu. Ako se sedaj usmeri proti Radiću dosledna politika, bo gotovo doživel popoln poraz.

Beograd, 25. junija. (Z) Političnem položaj v Beogradu, posebno pa poslednji dogodki v Zagrebu so močno vplivali na razpoloženje v jugoslovenskem in muslimanskem klubu. Dr. Hrasnica je odpotoval davi v Sarajevo, nocoj pa mu sledi dr. Spaho, da se sestane z glavnim odborom muslimanske organizacije in da se dogovori glede prihodnje seje delegatov muslimanske stranke, na kateri se bo razpravljalo o vprašanju, ali ne bi kazalo zapustiti Beograda. V Ljubljano je odpotoval klerikalni poslanec Sušnik, da se posvetoje z glavnim odborom Slovenske ljudske stranke. Odpotovali bi imeli tudi načelnik jugoslovenskega kluba dr. Korošec, pa je ostal v Beogradu.

Zveze makedonstvujuših s Hrvatsko.

Beograd, 25. junija. (Z) »Politika« objavlja poročilo iz Štipa, v katerem veli, da se je pri pregledovanju arhiva komitskega vodje Gargareva, ki so ga nedavno našli v neki vasi ob meji na planini Pljačkovici, našlo tudi nekaj dokumentov, iz katerih je razvidno, da je obstajala med makedonstvujušimi in

nekaterimi hrvatskimi častniki in vojak, ki so služili v onem kraju, gotova zveza glede skrivanja komitov in širjenja propagande za avtonomijo Makedonije. V zameno se je odbor makedonstvujuših obvezal, da bo podpiral Hrvate pri njihovi akciji za avtonomijo Hrvatske.

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 25. junija. Danes je bilo vreme v Avstriji večinoma jasno. Toplina je po večini precej višja kot včeraj. Na Dunaju je toplomer kazal opoldne 25 stopinj. Iz inozemstva manjkajo opoldnarska poročila. Po poročilih, kar jih je došlo, pa bo zboljšanje bržkone kratek čas trajalo. Severna Nemčija je imela severozapadne vetrove in mrzlo deževno vreme, tako, da je za jutri ali pojutrinjem računati s poslabšanjem. Napoved: Nagla pooblačitev, dež z znižanjem toplote, osvežujoč severo-zapa-

den veter. Napoved negetova, ker manjkajo inozemska poročila. Zelo verjetno, da se bo lepo vreme prelابلalo.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

V dvorani Filharmonične družbe: »Il. javna produkcija gojenec konservatorije Glasbene Matice.« Začetek ob 20. uri.
Kino Ideal: »Iz dnevnika čestite žene.«
Kino Tivoli: »Kaznjenski iz temnice Sing-Sing.«

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: Lekarna Trnkoczy na Mestnem trgu in Ramor pri glavnem kolodvoru.

Gospodarstvo

Beseda obrtnikom.

O priliki industrijsko-obrtno vzorčne izlozbe v Mariboru.

Posledice svetovnega preobrata leta 1918 čutimo danes bolj kakor povsod drugod, na gospodarstvem polju. Prejšnje gospodarske celote so razpadle ter nastale popolnoma različne skupine. Prej te različne misli čutili, ker smo to, kar nam je manjkalo in, dobili iz drugega kraja in narobe. Danes to ni več mogoče, ker so vmes državne in carinske meje. In tako smo se znašli v popolnoma drugem položaju. Stare trgovske zveze so prekinjene in treba je iskati novih doma in tujih držav. To pa ni tako lahko, ker drug drugega premalo ali pa sploh ne poznamo. Nastalo je vprašanje kako temu odpraviti? Kakor je veleindustrija šla po veleindustriji, tako je tudi obrtništvo prisiljeno, da si pomaga z enakimi sredstvi in to so obrtne razstave.

Kakšen namen ima razstava? Glavni namen vsake obrtne razstave je, da pokaže obrtniki občinstvu svoje izdelke, da pokažejo kaj znajo, da spozna občinstvo na ta način, kaj pridelujejo doma, česar nam ni treba več uvažati iz inozemstva, iz tujih držav, na drugi strani pa, da dobi obrtniki odjemalca, naročila za delo in zaslužek.

Iz tega je torej razvidno, da razstave koristijo vsem: obrtniku, ki razstavi in občinstvu, ki si razstavo ogleda. Ni pa tako lahko prireditelj razstavo. Vse to je združeno v velikim delom in tudi stroški. Ne gre za to, da razstavimo bogve koliko vagonov blaga, ampak pred vsem za to, da vsi razstavimo, da s tem pokažemo, da nas je

dovolj, da krijemo s svojimi izdelki vse domače potrebe in še eventuelno za izvoz v inozemstvo. — Kajti čim več bomo pridelali doma, tem lažje in boljše bomo izhajali.

Iz vseh navedenih vzrokov bi bilo želeli, da se obrtniki iz cele države polnoštevilno udeležijo industrijsko-obrtno vzorčne izlozbe, ki se vrši letos v času od 15. do 26. avgusta v Mariboru. Prijavni rok je samo še do 1. julija 1923. Če kateri obrtnik še ni sprejel prijavnice, naj torej sporoči svoj naslov razstavnemu odboru, Aleksandrova cesta 22. Razstave se lahko udeležijo vsaki obrtnik, ki ima svoj sedež v naši državi.

Kaj naj razstavimo? Na to vprašanje, ki si ga stavi marsikdo, je lahko odgovoriti: razstavi to, kar znaš sam s svojimi rokami in s svojo glavo napraviti. Ne delajmo za razstavo bogzna kakih velikih naprav, ampak samo eden, dva predmeta, a ta dva dobro, fino in lepo. Priporočati bi bilo, da bi vsak obrtnik v svoji stroki skušal napraviti kaj novega, ne po starih šablona, ampak kaj takega, kar je sam iznašel, izboljšal, kar se mu zdi za današnje čase najprimernejši. Na lanskim razstavi v Mariboru je bilo videti zlasti v mizarški stroki precej takih predmetov, n. pr. omara, ki je imela tri oddelke in je služila za dve liti. Glavno načelo bodi, malo a to dobro.

Kako se udeležim razstave? Vsak obrtnik, ki se želi udeležiti razstave, naj si natančno prečita razstavni red in izpolni priloženo prijavnico. (Če jo še kdo ni dobil, naj nemudoma zahteva od uprave razstave). Blago, ki je namenjeno za razstavo, naj se pravočasno, to je tako odpošlje, da bo najkasneje do 10. avgusta dospelo v Maribor. Na vseh železnikih v naši državi je dovoljen 50% popust za prevozno ceno,

če se izkažejo z legitimacijo, ki stane 20 dinarjev inkl. vstopnino za ves čas razstave.

Posebno važno za vsakega obrtnika je tudi to, da se bodo najboljša dela odlikovala, kar je vsakemu obrtniku, ki si pridobi tako odlikovanje vedno v ponos in trajno priporočilo.

Zato pa: vsi obrtniki na razstavo! nobeden naj ne ostane doma! Kdor sedi za zapečkom, ne vidi nič, ne zna nič in ostane vedno starokopiten. Obrtniki pa moramo stremeti vedno za napredkom!

Posojilo Društva narodov Avstriji.

Veliko mednarodno posojilo, ki ga proži Društvo narodov Avstriji, se ne izdaja samo v Ameriki, Angliji, Franciji, Holandski, Belgiji, Švici, Italiji in Češkoslovaški, temveč sedaj tudi v Avstriji sami.

V svetu Društva narodov zastopane države so se pod vodstvom Anglije, Francije, Italije in Češkoslovaške zavezale, da garantirajo mednarodno posojilo Društva narodov Avstriji v skupnem znesku 650 milijonov zlatih kron ali 150 milijonov dolarjev, med tem ko se je Avstrija zavezala, da pod kontrolo Društva narodov in s podporo inozemskega kredita v teku dveh let sanira svoje lastne finance, to je, da spravi z restriktiranjem izdatkov in s povečanjem dohodkov v ravnotežje svoj proračun, da leže da s produktivnimi investicijami ugodno vpliva na trgovsko bilanco, povzra produkcijo v državi, reducira preobitni uradniški aparat itd.

Dočim je Avstrija v teku zadnjih osmih mesecev izvedla to sanacijsko akcijo s tem, da je reducirala peti del uradništva, restriktirala izdatke, ustavila z 16. novem-

brom 1922 izdajanje bankovcev in s 1. januarjem 1923 ustanovila avstrijsko narodno banko, ki je kot nov avstrijski notni zavod krila obtok bankovcev z eno tretjino kritja v zlatu in devizah, so sedaj v svetu Društva narodov zastopane države prevzele garancijo za veliko posojilo Avstriji in so ga ponudile v podpisovanje. Od izpogajne sanacijske akcije sem so se razmere v Avstriji hipoma izboljšale.

Značilno je, da so se po skoraj petletni rezervi tudi Zedinjene države severnoameriške odločile prevzeti okroglo peti del avstrijskega posojila. Bančni zavod Morgan je prevzel 25 milijonov dolarjev, angleški finančni krogli 32 milijonov dolarjev, Francija 150 milijonov frankov, Švica 45 milijonov švicarskih frankov, Avstrija 13 milijonov dolarjev, druge države pa preostanek.

Dočim je torej velikemu delu Evrope in Zedinjenih držav severnoameriških dana možnost podpisati posojilo Društva narodov Avstriji v lastni državi, imajo Jugoslavija, Nemčija, Romunija, Poljska, Madžarska itd. priliko udeležiti se avstrijskega deleža tega posojila. Ta avstrijski delež posojila je pravzaprav že plačan, ker garantirajo konzorci, ki ga je ponudil v podpisovanje, državi podpisanih 13 milijonov dolarjev, tako da je vsak neuspeh izključen. Kdor podpisuje avstrijsko transo (avstrijski delež posojila), uživa iste ugodnosti, kakor podpisovalci drugih inozemskih izdat posojila. Obrestovanje znaša 7%, emisijski tečaj 95, tako da rezultira efektivno obrestovanje 7 in tri četrt odstot. Posojilni titri se glasijo na severnoameriške dolare in so torej izstavljeni v valuti absolutne stalne vrednosti. Za obrestovanje so zastavljeni dohodki avstrijskega tobačnega monopola in carin, razven tega pa so pri švicarski narodni banki v Bernu založeni takolne-

novani kolateralni boni, to je od vseh garantiranih držav izstavljeni dolžna pisma v višini vloženega kapitala in obrestovanja. Ako bi torej obrestovanje iz katerekoli vzroka ne bilo krita iz dohodkov avstrijskega tobačnega monopola in avstrijskih carin, je zagotovljeno z omenjenimi kolateralnimi boni garantiranih držav. Vplačilo se vrši v gotovini in sicer v severnoameriških dolarjih ali v avstrijskih kronah po preračunljivem kursu 70.000 kron za 1 dolar. Vplača se lahko v četrtinskih obrokih podpisane zneska, od katerih poteka prvi obrok meseca junija drugi 16. julija, tretji 16. avgusta in četrti 15. septembra 1923. Z vsakim obrokom je plačati tekoče obresti do dne vplačila.

Zapadle obilicije in kuponi se morejo brezpogojno izplačati tudi v slučaju vojne in brez ozira na državljansko posestništvo. Temu nasproti pa se je avstrijska vlada zavezala, da obilicije v nobenem slučaju ne stavi pod zaporo, ne sekvestira ali sicer kako zadržuje.

Za inozemske podpisovalce je važna okolnost, da notira posojilo društva narodov na newyorški borzi in sicer ne le v inozemstvu izdelani deleži temveč tudi avstrijska tranča, a čemur so te obilicije postale visokovredna mednarodna vrednota, s kotiranjem avstrijske tranče na dunajski borzi pa je vsak čas dana možnost prodaje. Razen tega je avstrijska narodna banka posojilo priznala pravico lombarda.

Podpisovanje na avstrijski delež posojila traja do konca junija. Potrebne informacije daje v Ljubljani avstrijski konzulat, ki je tudi popolnomo prevzemati podpisovanja. Le-ta so posebno enostavna, ako ima podpisovalec tekoč račun ali dobro ime pri kakem avstrijskem kreditnem zavodu.

Veslovoč Mihaelovič Garšič:

Nadežda Nikolajevna.

Roman.

Nadaljevanje.

XVI.

Lopatinovi zapiski.

Helfreich je hitel po zdravniku, ki je stanoval v nama na istih stopnicah; prinesel sem vode in kopaljo je histerični napad prenehal. Nadežda Nikolajevna je sedla na divan, kamor sva jo prenesla s Helfreichom in je le včasih tiho zaihtela. Bal sem se, da je ne vztemirim in sem zato odšel v drugo sobo.

Semjon Ivanovič je prišel nazaj, ne da bi pripeljal zdravnika in jo je našel že pomirjeno.

Pripravljala se je, da pojde domov, in Helfreich je izrazil željo, da jo spremi. Stisnila mi je roko in mi gledala s svojimi zasoljenimi očmi naravnost v obraz in videl sem na njenem obličju neko bojazljivo hvaležnost.

Minil je teden, dva, minil je mesec. Najine seanse so se nadaljevale. Da govorim resnico: trudil sem se, da bi jih zavladoval. Ne vem, ali je razumela, da delam to namenoma, vendar čisto me je prigrbavljala k hitrejšemu delu. Postala je mirna in včasih, res da le redko, je bila celo vesela.

Povedala mi je vso svojo historijo. Dolgo sem se bavil z vprašanjem, ali naj napišem to historijo v svoje zapiske ali ne? Odločil sem se, da jo zamolčim. Kde ve, v igave roke bo priromal ta zvezek? Tudi če bi vedel gotovo, da bosta čitala te zapiske samo Sonja in Helfreich, ne bi govoril o preteklosti Nadežde Nikolajevne: oba poznata dobro to preteklost. Kakor preje, nisem tudi sedaj ničesar prikrival svoji sestrični in ji takoj v svojih pisnih priobčilih vso dolgo in trpko povest Nadežde Nikolajevne. Helfreich je vedel vse od nje same.

Potemtakem njena povest v mojih zapiskih ni potrebna. Drugi pa... nočem, da bi jo sodili drugi. Spoznal sem vse njeno življenje, bil njen sodnik in ji oprostil vse, kar po mnenju ljudi potrebuje oprostjenja. Poslušal sem njeno težko izpoved in povest o njenem trpljenju, tem velikem trpljenju, ki ga more pretrpeti le ženska, in ni se mi dvignila v duši obtožba, ampak le stid in ponižujoče čustvo človeka, ki se smatra krivega v zlu, ki mu govore o njem. Zadnja epizoda njene povesti me je napnila z grozo in žalostjo: njene besede onega večera, ko jo je privedel Helfreich in je dobila napad, niso bile puhle besede. V resnici je nevede ubila človeka. Hotel jo je rešiti, a je ni mogel. Njegove slabotne roke je niso mogle zadržati na robu prepada, a ko ni mogel tega, se je sam vrغل vanj. Ustrelil se je. Brez solza, z nekako mrzlo odločnostjo mi je pri-

povedovala to strašno historijo in dolgo sem razmišljal o njej. More li ozdraviti njeno razbito srce in se li morejo zaceliti tako strašne rane?

No rane so se menda celile. Postajala je vedno bolj in bolj mirna in tudi smehljaj se ni več tako redko pojavljal na njenem obličju. Prihajala je k meni vsak dan in ostala tudi pri obedu. Potem smo vsi trije presedeli dolgo skupaj in o čem vsem nisva govorila v teh tihih trenutkih s Helfreichom. Nadežda Nikolajevna je le redko posegala v pogovor.

Enega izmed teh pogovorov se dobro spominjam. Helfreich, ki še vedno ni zavrgel svojih mlač, se je začel pridno baviti s slikanjem študij. Nekoč je priznal, da dela marljivo le radi tega, ker

je zamislil sliko, ki jo naslika »mogoče čez pet, a mogoče tudi šele čez deset let«.

— Čemu tako dolgo, Semčica? sem vprašal s prisiljenim nasmehom, videč važnost, s kakršno je razlagal svojo namero.

— Zato, ker je to resna stvar. Življensko delo je, Andrej. Po svojih mislih morejo zamiljati resne stvari edino ljudje visokega stasa in ravnega hrbta? O, vi oholi »velikani«! Veruj mi, — je nadaljeval z isto važnostjo, — da so lahko med temi grbami skrita velika čustva, a v tej dolgi skrini (potkal si je na čelo) se porajajo velike misli.

— Ali je ta velika misel — tajnost? vpraša Nadežda Nikolajevna.

Dalje prihodnjik.

Velika zaloga klobukov in slamičkov se dobi pri Franc Cerar

drabja z o. z.
tovarna v Štobu, pošta Domžale.
Prezamejo se tudi stari klobuki in slamički v popravilo pri Kovačevih v Tršan v Ljubljani, Prešernova ul. 5.
Sprejemanje v sredo.
Zaloga v Celici, Gosposka ulica št. 4.

Šentjanski premog

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah za promptno dobavo

Šentjanski premogovnik AND. JAKIL, KRMELJ, Dolenjsko.
Prodajni urad v Ljubljani, Krekov trg 10.

MALI OGLASI:

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsake nadaljnje besede 25 para. z davčino vred.

Kuharica za vse

pridno dekla z dobrimi spricavali, dobi takoj pri dobri plači v Mariboru dobro stalno službo. Stroški za potovanje se povrnejo — Ponudbe pod »Dobra služba«, na upravo lista.

Krasna nova vila

z lepim vrtom in prostim stanovanjem v Ljubljani se ugodno proda. Vprašati pri družstvu hitrih posredstev, Dunajska a. 17 od 4.—8. ure ali pisмено.

Dva dijaka

iskata za prihodnje šolsko leto anaržo sobo z dobro oskrbo. Ponudbe na upravo lista pod »Primorci«.

Motorno kolo

z vozičkom Rudge Multi 8 z prestavami prosti tek, voziček, Torpedo s steklom, vse skoraj novo, prodam za 20.000 Din. Moravce, Maribor, Slovenska 6.

Akvizitorije

agilne za Ljubljano, Celje, Maribor išče domača zavarovalna društva. Visoka provizija, event. stalna plača. Prijave na upravo lista pod »Agilni akvizitorije«.

Znanja

želi v svojo ženitno mlad trgovcu s gospodinjstvom ali mlado vdovo s premoženjem. Ponudbe, če mogoče s sliko, katere se pozneje vrne pod št. 30. na upravo lista.

Minar

išče službe nadzornika, podzornika ali kot prvi minar na kakem večjem minar. Grem tudi za samostojnega na kak manjši minar, ali pa vzajem primernege v najem.

Pletilka nogavic

išče mesta s vso oskrbo. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »Pletilke«.

Gospodinja

počuje klavir mlaže začelnoce. Naslov v upravo lista.

Trapist sir

hljebovi 1 do 150 kg — kg Din 30.— poštom od 5 kg gora dalje Mijekarna Sunja.

Blazine, žima

moraka trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg trgovca vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na preostih. Spojitelna tvrdica za izdelovanje kuhinjskega — Najnižje cenel — Na solidnejši izdelki — Za letne te oferte in oenike!

Sena

20 vagonov po ceni 550 — K za 100 kg, franco Sladojevec, prodaja Gjur Jelič, Sladojevci, p. Slatina.

Šentjanski premog

se dobi po ugodnih cenah vsako množico. Prodajni urad šentjanskega premogovnika, Ljubljana, Krekov trg 10.

Rumno, Janež

rdedo deteljito, semensko ajdo, lipovo cvetje, suhe gobe itd. plačlje najboljše Sever & Co. Ljubljana, Voifova ul. 12.

Knjigovodja

bilanclist, z večletno prakso išče službo. Cenj. ponudbe pod »Parketni« na upravo lista.

Dve sobarici

ena prva, ena druga, iščeta primernega mesta za takojšen nastop Kavolja na razpolago. Ponudbe pod »Sobarice« na upravo lista.

Utenec

iz dobro rodbine in samo z dobrimi šolskimi spricavali, kateri bi stanoval pri starih ali sorodnikih se sprejme takoj ali koncem šolskega leta pri tvrdki R. Sremerci, Celje.

Auto

osebni, Nesselsdorfer, zelo dober, lepa karoserija 15/45 H-P, 8 sedežev, so po ugodni ceni proda. Chvatal, Ljubljana, Martinova cesta 30.

Hisa

trinaeststopen v sredini mesta Ljubljane se takoj proda. Polzve se: Križevniška ul. št. 7/II.

Nova hiša

4 sobe, 2 kuhinje, jed. shramba klet in delavnica, velik vrt, še za zidavo na prometnem kraju za vsako obit se proda. Kupcu brez mesece dni stanovanje na razpolago. Zadnja cena 175.000 Din. Polzve se pri sodarju na Viču št. 113.

Lokal

(ali soba) primeren za čevljarstvo obrt iščem za takoj. Cena postranska stvar. Ponudbe pod »Podjetnik« na upravo lista.

Službo

inkasanta, siže ali kaj primernega iščem. Zmožen sem 6 jezikov in govornu in pisari. Ponudbe prosim pod »Nujna pomoč« na upravo lista.

Bivši poštni sprevednik

išče mesta kaknega sluge ali kaj aličnega pri kakem podjetju. Zmožen je slovenskega, hrvaškega in nemškega jezika v pisavi in govoru. Cenj. ponudbe prosim pod »Sluga« na upravo lista.

Zidari

in delavci se sprejmejo za skordna dela v Zagrebu. Kuhinja na razpolago, stanovanje brezplačno. Ponudbe na upravo lista.

Dva lepa

(privatna) paviliona na Ljubljanskem velesejnu se prodasta. Polznila v velesejnski pisarni.

Lepo stanovanje

moderno — štiri parketiranih sob, kopalnica in drugih priključih dobi kupec bise v Stožicah št. 53, pol ure pešhoda od Ljubljane. Pri hiši je lep, ograjen vrt, ter se na zahtevo dobi skoro novo gospodarsko poslopje pripravno za vsako obrt ali trgovino. Cena ugodna. Več pri Iv. Prelihu istotam.

Različno kopaino perilo za dame in gospode!

A. & E. SKABERNE
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

Rudnik Trbovlje

išče dobro izvežbano in izobraženo strojno-tehnično moč s prakso pri delavnicah in tvornicah, večšo organizacije delavnic, kakor tudi dela v tehnični pisarni in tovarniškem računovodstvu za službo tehničnega poduradnika pri obratnem vodstvu delavnic. Reflektanti z dobrimi spricavali naj se oglašijo pisмено pri

Rudniškem ravnateljstvu Trbovlje.

Avto, Puch tipa 8, 24/35 HP

karoserijo, karbid. luči, zelo dobro ohranjen se poceni proda.

Prijazne ponudbe na
Zvezo industrijev, Ljubljana.
Ravnatam se dobe polasnit.

And. Jakil, tovarna kož

in čevljev d. d.

prodajalna Ljubljana, Poljanska c. 13.

Nizke cene

Solidno blago!!

Bogato skladišče moških, ženskih in otroških čevljev iz telečjega boksa v vseh barvah, govedjega boksa in rjave kravine.

V večji nakladi

in s prilogami izidejo

„Jutranje Novosti“

na Vidov dan 28. t. m.

ter bodo imeli oglasi

v tej številki velik uspeh. Interesenti

se prosijo vposlati svoja cenjena

naročila do 27. t. m.

Jzjava.

Pristopam kot član k Narodni Radikalni Stranki, prevzemajoč vse pravice in dolžnosti nje programa in statujov.

Datum:

Kraj, naslov:

Lastnoročn podpis (čitljivo):

Poklic:

Izpunka, izrežite in pošljite na Gl. tajništvo NRS v Ljubljani, Voifova ulica št. 1/1.